

ԲԱԺԱՆՈՐՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Տարեկան	10 Ժր.
Վեցամսեայ	5 »
Արշաւանահիւսի հաւար տարեկան	12 »
Վեցամսեայ	6 »

ԿԱՆՈՒԿ ՎՃԱՐԵԼԻ
 —)(—
 Գրութիւնք հս չեն տուիր
 —)(—
 Ծանուցանել տոյր 20 սան-
 րիս կ. երեկեւ աւելի ան-
 զաններու հաւար 20 Օլո
 քեղջ կըրոյս :

ՇԱՐՋՈՒՄ

ԼՐԱԳԻՐ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ
 ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻ ՉՈՐԵՔԵԱՐԹԻ ԵՒ ՇԱՐՋՈՒՄ ՕՐԲՐԸ

Redaction du journal
 «Charjoum»
 Varna (Bulgarie)

Մ ԳԻՆ 10 ՍԱՆԹԻՄ

Մ ԳԻՆ 10 ՍԱՆԹԻՄ

ՊԱՏԱՍՈՒՆԱՍՈՒ 3. ՍՈՒՔԻԱՍԵԱՆ

ԱԼ ՉԱՓԸ ԱՆՑԱԻ

Ապահովաբար մեր ընթերցողները, մեզի հետ մէկտեղ, գլխաւորապէս զբաղուած են ու կը ընդունին Արսէն վարդապետի դէմ, անոր նորանոր շահատակութիւնները կարդալով գծաբառ ֆ. Պոլսէ եկած թղթակցութիւններուն մէջը :

Գծաբառ կրօնք ֆ. Պոլսի, վասն զի երբ կը յուսայինք որ թաղ. Խորհրդի նոր ընարութիւնովը և վաւերացումովը, ալ պիտի դադարէին երկայնակութիւններու վէճերը, և եկեղեցին ու դպրոցը ապահով ձեռքերու մէջ, կարող անձնաւորութիւններով զեկալարուած, գործունէութեան նոր և օգտակար շրջան մը պիտի բանային հոն, յանկարծ մէջտեղ կիշնայ վարդապետ մը, որ իր թափառական ոտքերուն ամուր կուտան մը գտնելու յուսով, կը սկսի մոխրի սակ թաղուած կայծերը հրահրել և հանդարտած միտքերը յուզել, որով և ամէն բան նորէն կը ստանայ իր նախկին քառասյուն գրութիւնը :

ազտոտ բառերով պղծած է բեմին արբութիւնը, զայթակեցուցած միտքերը, և ամէն տեղ անիմաստ վէճեր բռնկեցուցած :

Վարդապետ մը ազատ է իր առանձին ըմբռնումները, իր կուսակցութիւնը շինելու երազները ունենալ, բայց ամէն բանէ առաջ պէտք է մտածէ որ ինք եկեղեցական մըն է, ազգին հացովը կապրի, և իր կոչումին դէմ կը մեղանչէ, երբ փոխանակ հաշտութեան առաքեալ մը ըլլալու եղբայր եղբոր դէմ կը զինէ :

Արսէն վարդապետ, որ առանց կարմրելու ամէն օր եկեղեցիին բեմէն կը յայտարարէ թէ ազգին համար պատրաստ է իր արիւնը թափելու, պէտք է հասկնայ որ Պոլսի արհաւիրքը, պէտք չունի այդպիսի զոհի մը, և ինք մաղի չափ օգուտ չունի անոր իր նեղ դաղափարներովը, հայհոյալից լեզուովը և դերասանական ձեւերովը :

Որպէս զի կարելի ըլլայ ազմկած միտքերը ալազեցնել, ազգային դործերը անկերպարանութեան վրէժ ֆ. Պոլսի մէջ, աս մարդը եթէ երբեք խելք ըստած բանը ունի, պէտք է ժամ առաջ վեղարն ու փիւրնը շաղկած հեռանայ ատ կողմերէն, որովհետեւ ալ չափը անցաւ :

կուսակալ Ռիզա փաշա նախարարապետ պիտի ըլլայ : Ռիզա փաշա արդի օսմանեան պաշտօնատարներուն մէջ ամէնէն յարգելի անձնաւորութիւնն է : Իր ուղղամտութիւնը և կարողութիւնը ճանչցուած էր, մինչդատական նախարար էր Պոլսի, և այդ պաշտօնէն ալ հրաժարուելով Սեւանի կի կուսակալ անուանուեցաւ և այս վերջին պաշտօնը կը վարէր մէկ քանի տարիներէ ի վեր, ի մեծ գոհունակութիւն բոլոր տեղացոյց : Բայց տեղային զինուորական հրամանատարը ժամանակէ մը ի վեր կը հակառակէր Ռիզա փաշայի, որովհետեւ ուղղամտութիւնը ամէն հրապարակի վրայ քշուելիք ապրանք չէ : Վերջապէս հրամանատարը, զինուորականաց վաշելած առաւելակազմներէն օգտուելով յաջողեցաւ պաշտօնանկ ընել տալ այն պատրուակաւ թէ «Փէօն-թիւրքեր» կը շատնան Սեւանի մէջ և Ռիզա փաշա աչք կը գոցէ անոնց : Բայց ամէն պարագայի մէջ հաւանական չէ որ Ռիզա փաշա նախարարապետութեան կոչուի, որովհետեւ իր ուղղամտութիւնը շատ սիրուած չէ այստեղ :

Ստորկանութեան նախարարին փոփոխութեան մասին ալ լուրեր կային, որովհետեւ Ղանի պէյը սպաննողը դեռ չը գտնուեցաւ : Այս պաշտօնին անուանուելու համար կոչուեցաւ Պրուսայի կուսակալի փոխանորդ Խալիլ պէյ, որ Սեբաստիոյ կոտորածը կազմակերպած էր երբ հոն կուսակալ կը գտնուէր : Խալիլ պէյ Պոլսի եկաւ, բայց օտարկանութեան նախարարապետին բարեկամները յաջողեցան վերահաստատել զինքը, և Խալիլ պէյ նորէն Պրուսա վերադարձաւ այս անգամ կուսակալի պաշտօնով և վարձատրութեամբ :

Հիմա ամէն բան իր նախկին վիճակին մէջ վերահաստատուած է և փոփոխութեան լուրեր ալ չը կան :

Երէկ մեռաւ Առեւտրական և Հանրօգուտ շինութեան նախարար Մահմուտ ձէլալէտտին փա-

շան, որ Սուլթանին աջ բազուկն էր : Եթէ վիճակահանութիւն մը կազմուի, Մահմուտ փաշայի պաշտօնին զուրբ անցած թուականէն ի վեր իւրացուցած գումարները, միլիոններու կը հասնին : Ջեղիս ու շալլ կեանք մը կանցընէր և իր մահը այդ կեանքին հետեւանքն է : Մահմուտ փաշայի որդին է Բարիզի Օսմ. դեսպան Միւսիլի պէյ : Կրօնք թէ հայր և որդի իրարու աննպաստ տեղեկագրեր կուտան եղբր Սուլթանին, այն համոզումը գոյացնել տալու համար թէ կայսեր շահուն համար նոյն իսկ իրար չեն խնայեր : Այսպիսի միջոցներով յաջողած էր այստեղ Մահմուտ փաշա, և որ ուր ուրեմն մեռաւ երէկ : մէկ քանի ամիս հիւանդ մնալէ յետոյ :

Նոր տարւոյ և Ծննդեան առթիւ սպասուած շնորհներն ալ ծայր չը տուին դեռ, պահանջուած էր գաւառացիներու մէկ քանի տարուան արոց բաշխումը, ասոր փոխարէն մէկ տարուան յետաձգման հրաման եղաւ, այն ալ անշուշտ տեղ կայ որ պիտի գործադրուի և տեղ կայ որ չը պիտի գործադրուի, ինչպէս եղաւ ասկէց առաջ :

Այստեղ խորին ցաւ պատճառեց նուպար փաշայի մահուան լուրը : Ամէն գասակարգի անձինք կը սգան այս մեծ կորուստը, որ ազգին ներկայ դառն կացութեան մէջ այնքան ծանր կը կշռէ :

Ամէն ոք հաւատացած է որ Հայ ազգը անցելոյն և ներկային մէջ, նուպար փաշայի նման անձեր շատ քիչ ունեցած է, ազգեցութեամբ, հողով, սրտով մեծ և նա մանաւանդ իր ազգը ճշմարտապէս սիրող հայ և անոր շահուց անձնուէր հոգի :

Իցիւ թէ գտնուէր մէկը որ նուպար փաշայի մանրամասն կենսագրութիւնը գրէր ապագայ սերնդեան համար :

ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

4. Պոլսի, 8 Յունիս.
 Օրուան ներքին և ազգային վիճակին մէջ փոփոխութիւն չը կայ : Թէպէտեւ Ս. Պատրիարքը երէկ պատրիարքարանի մէջ տեղի ունեցած Ծննդեան շնորհաւորութեան առթիւ պաշտօնապէս արտասանած բանախօսութեան մէջ ըսաւ. թէ իր պատրիարքութեան եռամեայ շրջանին վերջին օրերը բարեբանն նշաններ կան. և աւելի զգալի պիտի ըլլաին անոնք, եթէ արգելիչ պատճառներ չըլլային :

Մէկ շաբաթ առաջ նախարարական փոփոխութեան լուրեր կային. կըսուէր թէ Սեւանի կի

Փ. Պոլսի, 9 Յունիս.
 Ապտակի եւ գանակոծութեան դէպքէն մէկ օր յետոյ, Չոլ-ազանի բողոք կը դուրս բերն թաղ. Խորհրդոյ

երկու անդամներուն ներկայութեամբ, եւ կորոշեն որ Արսէն վարդապետ պատարագէ Ծնունդի առաւօտ, Արդէն Արսէն վարդապետ յայտարարած էր թէ իր արիւնը պիտի թափէ պատարագելու համար: Ի զուր Թաղ-Սորհրդոյ անդամներ եւ ուրիշ մէկ քանի ազգեցիկ, խելացի անձեր կը յայտեն թէ Արսէն վարդապետի ծանօթ շահատակութենէն յետոյ, ժողովուրդը պիտի չը թողու որ նա մասնակցի ժամերգութեանց: Թրքումուրը կը յայտարարէ թէ եկեղեցին հարիւրաւոր զինուորներով պիտի լիցնէ եւ արգելք կողոնարք քանաւոր-կելու եւ արգելք պիտի տայ: Առաջին մասնիչը ես պիտի ըլլամ, կը գոչէ: Այս յայտարարութեան վրայ Թաղ-Սորհրդոյ երկու անդամները եւ մէկ քանի պատուաւոր անձեր կը միկնին բողոքելով:

Այս լուրը մեծ յուզում կը պատճառէ երիտասարդութեան մէջ: Ամէն կողմէ ազապահներ կը բարձրանան թէ ալ համբերութիւնը պէտք է վերջանայ, թէ Արսէն վարդապետ սրբապաշտած ազգային եկեղեցին, անպատուած ազգային իշխանութիւնները եւ թէ պէտք չէ որ եկեղեցի մասնէ, Երեկոյն երիտասարդութիւնը գումարում մը կուեննայ եւ կուրջէ թէ քանան պէտք է պատարագէ եկեղեցիին մէջ, եւ թէ հեռագիր մը քաջուրի Պատրիարքարան յայտարարող թէ պիտի չը թողուն որ Արսէն վարդապետ պատարագ ընէ, եւ թէ պատահելիք շիտթութեանց պատասխանատուութիւնը պիտի ծանրանայ ազգային իշխանութեանց վրայ: Կորոշեն նաեւ հանրագիր մը զրկել Պատրիարքին, Արսէն վարդապետի հեռացումը խնդրող:

Ինքնին երեքշաբթի մեծ յուզում կար: Հեռագիրը զարնուած էր. հանրագիրը կը պատարասուէր: Արդէն թրքումուրը, մէկ քանի ազատամտներու հետ, մասնութեան զիմած էր: Կառավարիչին հրամանին համեմատ, զինուորներ եւ ոստիկաններ եկեղեցին լցուած էին: Թրքումուրը բանկալին մէջ, ոստիկանապետին քով բազմած, անօթիներու խումբին հրամաններ կարճակէր: Սակայն, երիտասարդութիւնը վայրկեան մը անզամ չը վարանեցաւ: Որոշած էր օրինաւոր միջոցներով իր իրաւունքը ձեռք բերել:

Թաղ-Սորհրդոյը, անկաջի ազգեցիկ անձի մը հետ, գնաց կառավարիչին եւ բացատրեց ամէն ինչ: Յայտարարեց թէ թրքումուրը եւ մէկ քանի արքայական անձեր չեն, թէ Արսէն վարդապետ թափառաջողիկ խոսովարար մէկն է եւ թէ ամբողջ ազգը եւ ազգային պաշտօնական մարմինը կը պահանջեն որ նա չը մասնակցի ժամերգութեանց: Կը յայտնէ թէ խնդիրը բոլորովին արբեր չէր զոյնով նկարագրած էին. թէ ինք ու թ պիտի տայ օրինաւոր մարմինը: Երբ Արսէն վարդապետ ազգային գործերը եւ կը հրամայէր որ Տ. Սարգիս քանանայ պատարագէ Ծնունդին օրը:

Ծնունդի առաւօտուն ամբողջ երիտասարդութիւնը հաւաքուած էր եկեղեցին իր ծրագիրը գործադրելու համար: Ոստիկանապետը իր ոստիկաններով կը հսկէր բարեկարգութեան: Արսէն վարդապետ քիչ ազգային, ո՛չ ալ եկեղեցական գործերու խառնուրդ, հակառակ պարագային եկեղեցական ծանր պատժի պիտի ենթարկուի: Պատրիարքը որ ընչ հեռագրով մը թաղ-Սորհրդոյ հոգաւորութեան կը յանձնէր բոլոր ազգային գործերը եւ կը հրամայէր որ Տ. Սարգիս քանանայ պատարագէ Ծնունդին օրը:

Ծնունդի առաւօտուն ամբողջ երիտասարդութիւնը հաւաքուած էր եկեղեցին իր ծրագիրը գործադրելու համար: Ոստիկանապետը իր ոստիկաններով կը հսկէր բարեկարգութեան: Արսէն վարդապետ քիչ ազգային, ո՛չ ալ եկեղեցական գործերու խառնուրդ, հակառակ պարագային եկեղեցական ծանր պատժի պիտի ենթարկուի: Պատրիարքը որ ընչ հեռագրով մը թաղ-Սորհրդոյ հոգաւորութեան կը յանձնէր բոլոր ազգային գործերը եւ կը հրամայէր որ Տ. Սարգիս քանանայ պատարագէ Ծնունդին օրը:

Ծնունդի առաւօտուն ամբողջ երիտասարդութիւնը հաւաքուած էր եկեղեցին իր ծրագիրը գործադրելու համար: Ոստիկանապետը իր ոստիկաններով կը հսկէր բարեկարգութեան: Արսէն վարդապետ քիչ ազգային, ո՛չ ալ եկեղեցական գործերու խառնուրդ, հակառակ պարագային եկեղեցական ծանր պատժի պիտի ենթարկուի: Պատրիարքը որ ընչ հեռագրով մը թաղ-Սորհրդոյ հոգաւորութեան կը յանձնէր բոլոր ազգային գործերը եւ կը հրամայէր որ Տ. Սարգիս քանանայ պատարագէ Ծնունդին օրը:

Զմիւռնիա, 4 Յունիս.

Բաւական ատենէ ի վեր անպակաս ատենորդի մնացած ըլլալով քաղաքին ազգային գործերը երեսի վրայ մնացած են: Նախորդ առաջնորդ մարտնախաղի արդիւնքով պաշտօնակալութեան խնդիրը բաւական երկարատևութիւններու պատճառ եղաւ, անոր

մասին թերու գէ՛մ խօսքեր գրուեցան ու խօսուեցան: Դատ գովողներէն չըլլալով խակ մարտնախաղի արդիւնքները պաշտօնակալ անձեր չեն, թէ Արսէն վարդապետ թափառաջողիկ խոսովարար մէկն է եւ թէ ամբողջ ազգը եւ ազգային պաշտօնական մարմինը կը պահանջեն որ նա չը մասնակցի ժամերգութեանց: Կառավարիչը կը զարմանայ. կը յայտնէ թէ խնդիրը բոլորովին արբեր չէր զոյնով նկարագրած էին. թէ ինք ու թ պիտի տայ օրինաւոր մարմինը: Երբ Արսէն վարդապետ կը հարցրուի որ այս որոշում, կը յայտարարէ թէ կառավարութեան ալ պիտի չանտայ:

Ազգային կալուածները բաւական հատոյթ կը բերեն, բայց օրինաւոր անտեսութիւն չի կայ: Երկու որբանոցներ ունինք մէկը աղչականց եւ մէկն ալ տղայոց: Թէ և չը աղչուենք մէջ շատ փայլուն բաներ կը գրուին, բայց մտէն զիտցողները շատ աննպաստ կը թօսին. մասնաւոր որբերուն արուած ուտեստի մասին:

Առաջնորդական նոր ընտրութեան համար փոփոյնները ինկած հանրադրութիւն կը ժողովեն Մեքլիսեղեկ-Մուրատեանցը ընտրելու համար, բայց չը յուսացուիր որ Մեքլիսեղեկ կախկոպոս ընդունի ազ ընտրութիւնը:

—Ամիսէ մը ի վեր է որ Կրէտացի թուրքերը հոս կը գաղթեն, շարժը 2-3 նաւ լեցուն կուղան անոնք: Քաղաքին հանգստութիւնն ու ապահովութիւնը խանգարուեցաւ, եւ գծախտաւար հայ պահուստներն են որ կը կրեն ատ բարւարութուրքերու տուած շարժարանքները: Կաղանգի գիշերը «պաշտպո-

չուք» կառավարութեան պաշտօնեաները կը մանեն տեղույս հայ պահուստներու խաները, դռները կը կոտրեն, անկողին, զգեստ, ամէն ինչ զուրս կը նետեն փողոցները, եւ անոնց տեղ կը տեղադրեն Կրէտացի գաղթականները: Հայ պահուստները կը բողոքեն, բայց ո՛վ մտիկ կընէ, կը ստիպուին գիշերը բաց օդին մէջ անցնել, ցեխին մէջ, ձիւնին, անձիւնին տակ:

Այդ գաղթական թուրքերը հիմա սկսած են յայտնի համարձակ գողութիւններու: Անոնցմէ քանի մը հատը յոյն վաճառատան մը գործակաւարին վրայ յարձակեցան, զրամը գողնալու համար, մասվաճառ մը օգնութեան կը հասնին, թուրքերմասվաճառը կը վերադրեն եւ զրամը ասնելով կը փախչին: Նմանապէս հայ վաճառականի մը Բնուութիւն ալ կողոպտելու զեցին, բայց չի յաջողեցան: Ուրիշ մանր մոտեր զէպքեր անպակաս են: Ամէնքն ալ անհամբեր կը սպասեն Բարձրագոյն հրամանի մը, որ կոտորեն «կեպալքեր» կը Լողոպտեն անոնց ստացուածքները:

ԸՆԿԵՐԱԿԱՆ

ԿԱՆԱՅԻ ԵՒ ԱՐՈՒԵՍՏՆԻՔ

Եթէ այսօր տաղանդաւոր արուեստագէտներու շարքին մէջ հազուադէպ է պատահել կին հանճարներու, պատճառն այն չէ որ գեղեցիկ սեռը կարող չէ արտադրել նաեւ գեղեցիկ ոճեր: Այն բանակալ եւ կաշկանդող գիրքը, զոր այր մարդը բռնած է հանպէպ կնոջ, նայն իսկ միւր չեւ մեր օրերը, շատ չի թոյլարտեր որ կին մարդու նման բայց զօրաւոր մարմնակալ եւ հոգեկան յատկութիւնները մը չակուին եւ ուռճանան յօգուտ մարդկութեան:

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ (11)

ՀԱՅԻ ԳԻՆ

ԳԱՂԹԱԿԱՆԻ ԿԵԱՆՔԻ

ԺԹ.

Արեւոտ ու անապատի ցորեկուան մը յաջորդած է ամպամած ու ցուրտ գիշեր մը: Հիւսիսը՝ պաղ ու բուսն, ձմեռուան նախբրգանքը կը սուրջ չոր ձիւղերուն մէջէն. եւ իր խօլական վաղքովը զարնուելով տանիքներուն, ձեռնելով պատուհանները, միջոցը կը լեցնէ արնաւիրքի վայնասունով մը: Հովին ու ժգին հոտանքներէն մէկիկ մէկիկ կը մարին փողոցներուն լայտերներն ու քաղաքը կը թաղուի անթափանց խաւարի մը մէջ:

Գուրբի փոթորկալից աղմուկին ու խաւարին հակառակ, Աստղիկի սեն-

եակը լուստուր է ու հանդարտ, ուր փոքրիկ վառարան մը իր մեղկ տաքութիւնը կը ծաւալէ:

Անկիւն մը փոքրիկ սեղան մը կայ, որուն վրայ գծնաքի, գինիի շիշեր, բաժակներ կան, ուրիշ անկիւն մը, մաքուր անկողնի մը վրայ, կիսովին պակաս է Անուշ, ճակատը ծերմակ լաթով մը կապած, եւ զրազած է իր պէպէքը հագուեցնելու: Անուշի մօտիկ Վահէն, գեանիւր փրուած գորգին վրայ կը ջանայ իր թիթիկէ կտորը սահեցնել: Երկու պղակիներն ալ գոհ են, եւ անոնց գէժերուն վրայ կը խաղայ մանկական անուշիկ ժպիտ մը:

Երբորդ անկիւնը, զոյց պատուհանին քով նստած է Աստղիկ, ձեռքերը խաշածեւ կուրծքին վրայ. վճատ, լքուած երես սթմ մը, լնի ան, եւ տարտամ բան մը կայ իր նայուածքին մէջը:

Մերթ ընդ մերթ սարսուռ մը կը ցնցէ իր բոլոր մարմինը, յիշատակ մը, վերջու շում մը կտեսնուի իր

ուղիղը. սենեակին զարդերը, սեղանը, զուսակներուն գոհունակ գէժքերը կը նեղեն զինքը, եւ չի սեւեւելու համար զանոնք, նայուածքը պատուհանէն դուրս, խաւարին մէջը կը մխրձէ, ակամջ կուտայ գուրբի ունացող հովին, խեղդելու համար իր մէջ փոթորկող աղմուկը:

Մինչեւ վերջին վայրկեանը զեռ պղտիկ յոյս մը ունեցած էր, թէ Մարկոս աղան իր ծայրագոյն թրշուտութեան անջեւ պիտի խոնարհէր. եւ պիտի խնայեր իրեն: Բայց չէ, օգուտ մը չէին բրած ոչ իր արցունքները, ոչ աղայանքները, անողոք, անզրուելի մնացած էր ան, եւ ինք ալ բոլորովին ինքզինքը մոռցած, թող սուսած էր որ ատ զազրկի հրէջը գահավթի իր վրան եւ զինքը լալիէ:

Բժիշկը եկած էր անմիջապէս եւ Անուշը գարմանած, բարիքները, պէտքերը իրարու ետեւէ լեցուցած էին Աստղիկի սենեակը: Տանտիրուհին գտած իր առջի ժպտուն զէմքը,

փութկոտութիւնով մը Աստղիկի հիւանդ Անուշի չուրջը կը գանաւորու կը գտնար, եւ ամէն խնամք կը յոսայէր:

Բժիշկին տուած զեղբոր Անուշի տենղը անցուցած էին, Վահէն ալ անօթի չէր, երկուքն ալ երջանիկ եւ գոհ էին. բայց Աստղիկ, որ բոժլոր ատենք գնած էր սալով ինչ որ ունէր ամէնէն նախքան, ամէնէն սուրբ իր կեանքին մէջ, իր պատառ, ինք իր զէմ կը զայրանար ու կը կատարէր:

—Իրիկուհիք նորէն կուգամ, ըսած էր Մարկոս աղան:

Թերեւս քանի մը վայրկեանէն զարան, եւ այսպէս ամէն իրիկուհի. Էլ ինք իր զուսակներուն կեանքը, հացը սպասելու համար, պիտի շարունակէր ապրիլ ատ խայտառակ կեանքը: Անցելով, իր երջանիկ օրերու յիշատակն ալ կը բողոքէր իրեն զէմ: Տիրան բոցերուն մէջէն զուրս կը խուժէր եւ հրացայտ աչքերով, սպառնալից զէմքով կը պոտար երեսին:

Եւ զարմանալի չէ՞ որ տակաւին մինչեւ այսօր տկար բայց գեղեցիկ սեռի մէջ չկային մնացած են հանրային քաղաքակրթութեան շնորհիւ միջոցաւ շահմարանները ։ Յաւալի չէ՞ որ այր Փարզը , Նոյն իսկ այս գարգացած գարուն մէջ և կուզէ իրեն միայն վերանայակ ապրուստի և յատկապէս իրեն թափառողին ապագայէն զնքը , գաստիարակութեան ու քաղաքակրթութեան ամենէն հոյակապ տաճարները ։

Մանկայն կիներ զոր կուզէին և դեռ կուզեն կաշկանդել ու փակել տանը շորս պատերուն մէջ , յաջողած է մնամբ փշրել իր հոգին պրկող երկակնայ օդակները ։ Եւ նետու յառաջ դիտութեան գիտիլ՝ ապրուստներու աշխարհին մէջ ։

Կնոջական նրբամտութիւնը և հնարագիտական օգին կենտական ուժ և մշտնապէս անձնաբերութեան և կարեւոր գիտեր շնորհած են մարդկութեան ։ Ամբողջիկ մէջ՝ ուր կիներու կրթութեան զարգացումը ազատ եղած է անոր շնորհիւ ։ Եւ այն տեսակ փոքրիկ կատարելագործումը կարի մեքենայներ , զոր արիկին մը պղծատրեւն կրկնայ պահել իր ձեռքի փոքրիկ պայտակին մէջ և հիւր գացած տեղը հնչումը թէպէտ զորմածել ։

Արեւմտեան պէտք չէ կարծել թէ կիներ իր արտասանութիւնը և գիտեցողութիւնը համարուած է միմիայն իր սեռին յատուկ պէտքերու զոհարարութիւնը մէջ ։ Ամբողջիկ տիկնաներ՝ մինչեւ իսկ զպատերազմական նստերու համար օգնակար գիտեր հնարած են ։ Օրինակ կոշիկ գոտի է նոր տեսակ թնթիւնք մը , ճիւղիկ մը քաղաքակրթութեանը ազատութեան տեսակ մը նա , և որիչ բնորոշութիւն օրինակներ ու արիկնաներ՝ երկակնային և լըրբամտութիւնը շինելու նոր մեթոտներ , ընկղմած նաեւ զիւր հա-

նելու գիտելոյն միջոցներ ևն հնարած են ։

Փեռ միջին նոր մամանակներու , 20-25-րդ դարերու , ամբողջ աշխարհի հարստացած էր և կիներ յարմարութիւններ չունէին բոլոր ըլլալու ։ Ասիական այսօր ամեն մարդ գիտէ թէ նա սովորեցաւ այդ գիտութիւնը և գործ դրաւ մասնաւոր խնամքով ։

Սկսած 18-րդ դարի օրինակ մը՝ ձեռքով Պիլէյը 1869 էն մինչեւ 1874 , ամբողջ 5 տարի յամառութեամբ և անկուն քաջութեամբ կուտեցաւ կիներու համար բոլոր ըլլալու իրաւունք ձեռք բերելու ։ Եւ հակառակ զօրաւոր խոչնդոտներու , անմիտ ու սնուարծ թշնամութիւններու՝ վերջուպէս յաղթեց ։ Այրական եւաստիութիւնը տեղի տուաւ կնոջական համբերող յարատեւութեան ։ Բժշկութիւնը և զան օր օրինակելի ընդունակութիւններ , մասնաւոր յարմարութիւններ ցոյց տուին հիւանդներ զարմանելու այդ փառնակարեւոտին մէջ ։ Եւ այսօր Ամբողջիկ , Անգլիա , Ֆրանսա և ուրիշ երկրներ , նամանակաց Ռուսիա ունին բազմաթիւ «գեղեցիկ բժշկաներ» որոնցմէ շատեր օտկի «միտոտներ» և պատուաւոր աստիճաններ ստացած են ։ Փորթոքալի այժմեան թագուհին համարաւորաբար բժշկուհի մըն է , որ իր արուեստը նուիրած է ազգասնէրու ։ Նմանապէս Ֆրանսիայի Էմիլիին անձնական բժշկող Անգլու ի մըն է , և միմիայն անոր է որ Էմիլը զտահած է իր անձնական առողջութիւնը ։

Չի մոռնանք անգոյակի յիշելու նաև թէ մենք՝ հայերս ալ ունինք մէկէ աւելի հայ բժշկութիւններ և բազմաթիւ բժշկական ուսանողութիւններ ։

Կիւն ասորք յաջողակ և յառաջագէտ եղած է նաև փաստաբանութեան ապարիզին մէջ ։ Այս-

սօր շատ երկիրներու մէջ կիներ փաստաբաններ կան , որոնք ամենայն յարողութեամբ կր գործածեն իրենց իրաւագիտական տալանները ։

Աւելցնենք թէ ինք մեծ գերկարարած է նոյնպէս գեղարուեստներու և գրականութեան զարգացմանը մէջ ։ Եւ կը զբաւնուին կնոջական վեհաշուք գեմբեր , հանճարեղ գիտուններու , հրապարակալիւններու , բանաստեղծներու , նկարիչներու և արձանագործներու շարքին մէջ ։

Փարիզի մէջ դեռ նոր բացուեցաւ ցուցասրահի տեսնաւոր սրահ մը , ուր այժմ ի տես կը դրուին կիւն-պատկերահաններու նուրբ մատներուն գեղեցիկ արտագրութիւնները , կնոջական վառվառն երեւակայութեան , զգայուն սրտի այդ հրաշալիքները ։

Մէկէ աւելի տաղանդաւոր գերասնուհիներ , բնատուր ձիրքերով օժտուած , գեղեցիկ հանճարներ՝ իրենց երգերով ու նուագներով ուղղակի մարդկային սրտին հետ խօսեցան և գերեցին մեր զգացմունքի ներքին աշխարհը ։

Եւ այդպէս կիներ—այն կիներ՝ որ գեղարուեստներու թագուհին և մեր սրտին ու մտքին իշխանուհին եղաւ—ունեցած է և պիտի օնենայ իր գերն ու ազգեցութիւնը արուեստներու զարգացման , բնկերային յառաջդիմութեան և համաշխարհային քաղաքակրթութեան մէջ ։

Ո՞վ որ բարեկամ և կեղծ և անոր զարգացման շարժիչ կուտան և ոչ ալ հաց , և կաթօրկներէն ալ ակնկալուած նպատար չեն գտներ , յարձակել են զիրենք կաթօրկութեան առաջնորդող անձին վրայ , և յետոյ բողոք վերջուցել են իրենց քարոզչին , որպէս զի իրենց կորսնցուցած լուսհաւատքի փոխան հաց տրուի իրենց ։

—Գերմանացի երկու հնախոյզ-

Ք Ր Ո Ն Ի Կ

Փարիզի մեր թղթակիցը կը գրէ . «Իշխան Լուսինեան պատուաւոր ընդունած է վեց մեծ պետութիւններէն թէ ընդունած են շրջաբերականը ։ Հաւատողներ կան որ անոնցմէ երեքը ըսած ըլլան թէ նկատողութեան պիտի առնեն ։ Կառուական լըրագրիւնները շատ լաւ կը խօսին ալ շրջաբերականի մասին , և յարմար տեսնին եղած կը սեպեն » ։

—Պրայիլայէ ուրախալից լուրեր կը հասնին , նորահաստաւ ընթերցարանը կը շարունակէ իր գործը մեծ յայտուցութիւնով . Ժողովուրդը համակրութեամբ կը վերաբերի , և անդամակցողներու թիւը օրէ օր կը շատնայ ։ Արդէն գրական հանգանակութեան ձեռնարկած են , 100 ֆր.ի մօտ արժողութեամբ գիրքեր , և 200 ֆրանքի արժողութեամբ լրագիրներ նուիրուած են ։

—Պրայիլայի մէջ հարուստ Պոլսեցի ազգային մը 250 ֆրանք ծախք ըրեր է , Մուսնդի առթիւ ազգասնէրը կերակրելու համար ։ Որչափ կը յիշենք աս տարի Վառնաի մէջ ատանկ բռն մը շեղաւ , թէ և հոս բաւական հարուստներ և բաւականէն աւելի ալ ազգասնէր ունինք ։

—Վանի ան ազգայինները որոնք վերջերս աղյատութեան պատճառով Վառնիկանի փարախը ապաւինած էին , տեսնելով որ բողոքական միսիոնարները իրենց ալ ոչ գործ կուտան և ոչ ալ հաց , և կաթօրկներէն ալ ակնկալուած նպատար չեն գտներ , յարձակել են զիրենք կաթօրկութեան առաջնորդող անձին վրայ , և յետոյ բողոք վերջուցել են իրենց քարոզչին , որպէս զի իրենց կորսնցուցած լուսհաւատքի փոխան հաց տրուի իրենց ։

—Գերմանացի երկու հնախոյզ-

—Նոր քրիստոնէական շարժում . Աստղիկ աչքերը ուժով ու ժով կը իջնէր , ակնարկները կը գնէր , բան մը չի տեսնուել , բան մը չի լսուել համար ։ Սակայն այդ սպասումից ետեւ յիշուած կանգուն կը մնար իր վրէժը , և անոր անարկու ձայնը կուտարանար իր մէջը ։ Որքան յանցարար կը զգար գիտէր , որ փեթոտած էր անոր յիշատակներու ձեռքիկները , և վրայ տուած էր որ Մարկոսաղան կը տղատա չաղիքը թափէ անոնց կրքով ։

Հասցաւ անգնողան , ինչ պիտի ըլլար իր վախճանը , իր անկողնին զիսակցութեանը աւելի փորձառու աւելի ճակատիկ կը զգար զիրենք ։ Ինչ որու վաղը Մարկոս աղան ձգել գինեք , բարեկէ մը պիտի յարգուէր անոր , և ինք օրէ օր աւելի խորք պիտի ընկղմուէր ընկերութեան պատրաստած ատ ձախճիկն մէջը ։ Զաւաակները ինչ պիտի ըլլային , ինչ պիտի անուն պիտի ձգէր անոնց ։

—Մարկոս ինչո՞ւ կը մամտատա ։

Վահէն էր ըսողը , մանուկը իր զուարճութեան մէջ մինակ մնացած , կը սկսէր ձանձրանալ . և կուզէր որ յայրիկն ալ մոտակայի անոր ։

Աստղիկ չի լսեց անոր ձայնը .

Վահէն մտեցաւ մօրը և անոր ձեռքէն քաշեց . Աստղիկ հրեց գանի և Վահէն թաւալոյթը գետին ինկաւ ։

—Այն մարկոս ձեռքս ցաւոց ցիր , բնաւ Վահէն ձեռքս ցաւոց ցիր ։

Աստղիկ սթափեցաւ աս ձայնէն , անմիջապէս ստիպեց իր և զիսկ Վահէն , սեղմեց կուրծքին վրայ և երբ կը պատրաստուէր համբուրելու , ստիկայի մտածում մը կեցաց զինքը . իր շրթունքները պղծուած էին , և արժանի չէին իր զուակին անարատ շրթունքներուն ճակատ , և նորէն զուակը գրկէն թողոց զուակին ։

Վահէն մօրը աս տարօրինակ ընթացքէն զարմուրած , գնաց և քրոջը քով կծկուեցաւ բռնով ։

—Ալ մարկոս մեղ չը սիրէր , շարքեր է ։

Տ Ե Ր Գ Ր Ո Ւ Մ

Տ Ե Ր Գ Ր Ո Ւ Մ Ա . Ա Ր Ս Ե Կ Ե Ն Ն

Հիւանդ կրկնուելի առեւ Եր. առուստեան ժամը 8—10 և կիս օրեկ յետոյ 4—6 , իր բնակարանին մեջ , 4րդ քաղ . Տրակուսան փողոց , քիւ 18 . Աղսանկեր ձրի ։

Աստղիկ լսեցաւ խօսքը . լսեց բայց չի բողոքեց , իր արժանի գոտապարտութիւնն էր ան այս՝ չէր սիրած զանոնք , կարծելով անոնց կեանքը զնիլ , առ յաւեա թուաւորած էր անոնց անուէր ։

Աստղիկ մնաց հոն որքի վրայ . գլուխը կը սկսէր գտնալ , սկանջները կը ըզզային , աչքերը արիւնով կը լցուէին , սիրտը ուժով ուժով կը զարնէր , կարծես իր կուրծքը պիտի փայտէր լրակէն , պիտի օժով մը սեղմեց ձեռքերուն մէջ , բայց թիչ մը վերջը թող տուաւ , գեմբին վրայ սեւ մտածումներու բոլոր կնճիտները քակած էին . շունչալից քան քան մը ձգեց , և անեակիլն գոտը բանալով գոտը վազեց պատուով ։

—Տիրանս կը կանչէ , անոր պիտի կը թամ ։

Ի .

Առաւօտուն քաղաքին պոստաւանները Հայոց եկեղեցին տարին ման-

կամարդ կնիկ մը . թափած մազերով , պատտամ զգեստներով , որ շարունակ կը սրտար ու կը կանչէր .

—Թող ասէք Տիրանս կը սպաննեն ։

Աստղիկն էր , խնթեցած . երկու օր ետքը գրկուեցաւ Պոլիս Ազգային Հիւանդանոց ։

Անոյն և Վահէն փոխադրուեցան զաղթականներու շէնքը , հոն Անոյնի հիւանդութիւնը ստատականալով , ձաղիկի մը պէս որ լոյսէն ու օղէն զբրկուելով կը թոռի մեռաւ ։ Վահէն գրկեցին հեռաւոր որբանոց մը ։

Իսկ Մարկոս աղան , ան միայն զգործը կը շարունակէ , ոչ իր ձեռքի խաթուեցաւ , և ոչ ալ մարտողութեան թեթեւ անկանու թիւն մը արդէն աս իմօրէն չի նուած մարդիկը , անտանկ թեթեւ բաներէ գոտած էր չեն գիտեր ։

ՎԱՀԱՆ , ՄԱՐԿՈՒՆԵԱՆ

Վ Ե Ր Զ

—) (—

ներ, որոնք աս միջոցի վանի մէջն ու շուրջը խուզարկութիւններ կընեն, բառական հին անօթներ և առարկաներ, ինչպէս նաև բեւեռագրեր գտեր են: Կը յուսացուի որ գիտական աշխարհը նոր լոյս ստանայ այս նշխարներէն:

—Վեհ. Կաթողիկոսը որ աս միջոցին թիֆլիզ կը գտնուի, մտադիր է այցելել մօտերս նաև շրջակայ ազգայիններուն. ինչպէս Գորի, Բուխարս, Ախլաթ ևն. և զատկին պիտի երթայ Էջմիածին:

—Ժամհարեան Եղբայրները, որոնք Շուշի մէջ Բաղաբային Հիւանդանոց մը բանալու արտօնութիւն ուզած էին կառավարութենէն, ստացած ըլլալով մօտերս բացումը պիտի կատարեն:

—Թուրքիոյ դատական նախարարութիւնը Սուլթանին մէկ իրատէն հաղորդած է (որ չի գործադրուիր օտարաբար) որ կը հրամայէ թէ ժողովուրդին իրաւունքները արգարութեամբ վճռեն. (մինչև հիմա կաշառքով կը վճռուէր) արգարութեան ձայնը ամէն նկատողութենէ վեր համարեն, (քօնաք բան արգարութիւնը ձայն ունի միթէ թուրքիոյ մէջ) և հասարակութեան գործերը չը ձգտեն, (մանաւանդ երբ հայու գործ ըլլայ անշուշտ առանց բարակը փնտռելու պիտի վերջացնեն անմիջապէս ի ֆլաս անոր):

—Նուպար փաշաի տան մէջ հոգեհանգիստի պարզ պաշտօն մը կատարուեր է Արթ. Պարոնեան վարդապետի և Բառնարաս քահանայի կողմէ:

Ամէն կողմէ ցաւակցական հեռագիրներ հասած են:

—Պոլսոյ ֆրանսական նորընտիր դեսպան Պ. Բոնիսթան, Փարիզէն մեկնելէ առաջ, պատգամաւորութիւն մը ընդունած է հայկական խնդրոյն առթիւ, և Լուսինեան Իշխանի յայտարարութիւնը աւելորդ գտնելով հանդերձ, խոստացեր է հայկական խնդիրը ուսումնասիրել և իր կարծիքը յայտնել իրեն ներկայացող պատգամաւորութեան:

Ն Ա Մ Ա Կ Ա Տ Ո Ւ Փ

Մերինկիլտի (Ամերիկա) Թըրանգ Ամերիկեան վարժարանին աշակերտող Սեբաստացի Պ. Արամ Ս. Զարգարեան, երկար ատենէ ի վեր իր եղբոր նամակ չէ գրած: Այդ երիտասարդը ճանչցողներէն կը խնդրուի որ հաճին իրենց ունեցած տեղեկութիւնները հաղորդել խմբագրութեան:

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԴԵՊՔԵՐ

Թ Ո Ւ Բ Ո Ւ Ա

Կրտսի թէ Բ. Գրան և Պուլկար կառավարութեան միջեւ մօտերս պայմանագ. ութիւն մը պիտի կնքուի, երկու կողմի սահմանադր խնդրը խտու վերահսկելու համար, որպէս զի գարնան հասնորէն սեզի ունենալիք հրոսակային խմբերու արշաւանքները կարելի ըլլայ արգելել:

—Կ. Պոլսէն 5 յունուար թուականով կը հաղորդեն թէ թրամվայի ծառայողները նոյն օրը գործադուլ ըրած են վարձերու նուազեցուցման պատճառով, քաղաքապետութեան միջամտութեանը շնորհիւ գործադուլը առայժմ դադարած է:

—Թուրք կառավարութիւնը կը շարունակէ իր սպառազինութիւնները: Կայսերական իրատէի մը համաձայն 4,000 հունգարական ձիեր պիտի գնուին թնդանոցաձիգ զօրաբաժնին համար:

Ճենովա իտալական նաւարան մը ուղարկուած են «Առարի-Թէվ-Ֆիգ և Մէսուսիյէթ» զրահաւորներն ամբողջովին նորոգուելու համար ինը ամսուան ժամանակամիջոցի մը մէջ, ասոնք արդէն Մեսինա հասած են:

Այս զրահաւորներու նորոգումը ամբողջանալէն ետքը, պիտի զբոսնեն նաև «Ֆէթհի-Պուլէնտ», Մուզատտէմը-Խայր, Աֆլ-Ուլլահ և Մուլիսի-Չաֆեր» մարտանաւերը:

Կրտսի նաև թէ Թուրք կառավարութիւնը, մօտաւորապէս նաւատորմի յայտարարման վերաբերեալ կարեւոր յանձնարարութիւն մը պիտի ընէ, և նոյն իսկ գիտաւորութիւն ունի 30 մարտանաւեր գնել արագաձիգ թնդանօթներով զինուած:

Ուշագրութեան արժանի է որ, վերջին երեք շաբաթներուն Վոսփորի ամրութեանց մէջ թընդանօթաձիգութեան մարզանքներ կաւարակեցան, որոնք տարիներէ ի վեր կատարուած չէին, և որոնց համար ոչ միայն անկարելի եղած էր մինչև հիմա թոյլտուութիւն ստանալ, այլ նոյն իսկ Տարտանէլի կանոնական փորձերն անգամարգիլուած էին:

Մ Ա Կ Ե Թ Ո Ւ Ի Ա

Իւսքիւպէն Վիէնական թերթի մը կը հեռագրեն:

Սուլթանը հրամայած է Մակեթոնիոյ վարչութեան մէջ մըրցուելիք բարեփոխութեանց անմիջական գործադրութիւնը: Երկիրը առաջուան պէս երեք վիլայէթի բաժնուած պիտի մնայ, բայց գործունէութեան աւելի ընդարձակ շրջանակ մը պիտի ձգուի գաւառական ժողովներուն: Աւելի լայն ինքնավարութիւն մը պիտի շնորհուի քաղաքապետա-

կան վարչութեան, տուրքերու և անդական ուրիշ գործերու մէջ: Գարաթէօտօրի փաշային Մակեթոնիոյ վարչութեան գլուխը անցնելու լուրը չէ հաստատուած:

—Յատաշիկայ 7 փետրուարին ժընէվ պիտի գումարուի Մակեթոնական յեղափոխական ժողով մը որուն պիտի կրնան մասնակցել նաև հայեր ալ:

Ալպանական կեդրոնական գումիթէն «Տրիտա» վճուր է ներկայացուցիչներ զրկել աս ժողովին, և պաշտպանել ալպան ժողովրդին իրաւունքներն ու պահանջները: Հաստատ աղբիւրներէ յայտնի է որ Ռուսներու և Իտալիոյ մէջ բնակող ալպան պարզուիները, ժողովը գումարուելէ առաջ պիտի խորհրդակցին պուլկարներուն հետ, ժողովին որոշումներուն աւելի մեծ քաղաքական կարեւորութիւն տալու համար: «Տրիտա» պատուրակներէն մէկը այս առթիւ շուտով պիտի երթայ Սօֆիա:

—Կառավարական շրջաններէ կը հերքուի այն լուրը թէ թուրք կառավարութիւնը յիշատակագիր մը պիտի զրկէ Մեծ պետութիւններու Մակեթոնիոյ մասին, առարկելով թէ Բ. Գրանը ոչ մէկ օգուտ կրնայ ունենալ այս սեռակ քայլէ մը, և որով միմիայն խռովարարներն կրնան նպաստաւորուիլ:

Ի Ա Ո Ւ Ն Լ Ո Ւ Բ Ե Ր

Վիլհէլմ կայսրը ամսոյս 7ին իր պալատի բակին մէջ քննած է Սուլթանին համար պատրաստուած թնդանօթ մը:

—Հունգարիոյ Առատ քաղաքէն կը հեռագրեն թէ սպասումը թիւն մը տեղի ունեցած է Ուլ-Չէնտ-Աննարի մէջ: Չորս հօղի սպաննուած են: Հաստատուած է թէ այս ապստամբութիւնը զրգուած էր գիւղացիներու կողմէ: Սպաննուողներու թաղման օրը ապստամբներու մէկ մասը գերեզմանատուն ժողովուցաւ, բայց զօրքերը ցրտեցին զանոնք: Մտքերը շատ դրգուած են դեռ: Չօրքերուն քաշուելէն ետք ապստամբները սպառնացած են ազանքը կոտորել:

—Սպանիական կառավարութիւնը Բօլօմպոսի ոսկրտիքը փոխադրեց Մէլիլ քաղաքը: Դադարը բացուելով գտնուեցան 30 կոտոր ոսկրներ և իրի մը փոշի:

Վ Ա Ր Դ Օ

Ե Ր Կ Ո Ւ Ս Է Ր

(ՀԱՅ ՅԵՂԱՓՈՒԿԱԿԱՆ ԿԵՆՏՐՈՆ)

(Գին 1 թրանց)

Մնացած սակաւաթիւ օրինակները կը ծախուին Վառնայի մէջ Շարժուի խմբագրատունը, Ֆիլիպէ Տ. Անտոն կոչի մօտ, Ռուսչուք Հայկ Մալախեանի սրճարանը:

Պ Օ Ր Ս Ա

Վառնա 13 Շուքուար

ՊՈՒՎՏԱՅ
Վալոն. լիպրա 55—58, հէքթօր
9.40—10.60 ֆրանք
Արապա, լիպրա 55—60 հէքթօր
9—12 ֆրանք

ԱՐԲԱ
Լիպրա 42—50 հէքթօր 6.40—6.80
ֆրանք

ՄԻՍԻՐ
Վալոն, 55—57 լիպրա, 6.10—6.20
Առապա, 55—60 լիպրա, 6.40—6.80
Կիւնկէ 15—20 վալոն, 25—30 առապա
կէլմէքտէ տիր:

ՏԱՐԸ
Կիւնտէ 1½ արապա կէլմէքտէ տիր
58—60 լիպրա, 5.40—5.80 ֆրանք
Առապա մուսուլէյիսի Պարթօնն 2½
ֆրանք հիսապը իլէ տիր:

ԱՍՉՄԱՎԷՊ
Ա Մ Ս Ա Թ Ե Ր Թ
57րդ Տարի
Տարեկան գին 10 ֆր. — 4 քուպ
ի. — 2 Տղար:
Հասցէ՝ Բէնաքսիոն տը լա որվիւ
Բազմապէս. Ս. Լազար:
Վրնիկ (Իթալի)

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱԻ
Տէր Ղևոնդ Բ. Փափագեանի
հայերէն—ուսմանիէն տարե-
ցոյցը, պատկերապարզ և ճոխ
պարունակութեամբ, Գինն է
թղթակազմին 1 ֆր. լաթա-
կազմին 1.50 և փառակազմին
2 ֆր.:

Գինիլ հեղինակին, Կալաք:

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ
Եթէ կուզէք հագնել կօշիկներ որոնք իրենց վրայ միացունեն ձեռի եւ դիմաց-
կունութեան կատարելու-
թիւն եւ մանաւանդ գինի չափաւոր
թիւն, առանց վարանելու դիմե-
ցեք Ստեփան Խորասանեանի, Մու-
սալլա, բազնիք փողոց, հանի Հասպէ
ԼՖէնտի օթէլին տակ, հաւաքաքէթ
թէ ստիթէն պիտի օգտուիք:

Տ Պ Ա Ր Ա Ն
Ա Ր Ե Ի Ե Լ Ե Ա Ն
Օ. ԲԱՐՍԵՂՆԱՆԻ
Պ. Պ. Պ. Պ.
Երկրորդ քաղ. Երթիկոս փողոց.
Սագալը Stodkի կից.
Կը ազգային հայերէն, գուրմի-
րէն, գաղղիկէն, յաւարէն, առեփնիկ,
եւրոպական ուղեւոր, հոգե-
տան, հարսանեկան հրապարակ, ազ-
գայնութիւն, նամակագրութիւն, գոհ-
րան, մահազգ, վաճառականական ամէն
տեսակ գործեր, գիրք, լրագրք, և այլն:
Գունաւոր եւ սպիտակ գաղափարե-
րու համար ամէն լեզուէ նախ ատեն եւ
մասնաւոր գործիքներ կը գտնուի:
ՄԵՍ ԻՆԱՄԻ ԵՒ ՄԱՐՈՒԹԻՒՆ
ԳԻՆԵՐԸ ՅՈՑ ԴԻԻՐԱՄԱՏԵԼԻ
Որիւն Կուրմիլի Կոշիկագործութեան
Եւ Կոշիկագործութեան Կոշիկագործութիւն:
ՕՏՎՈՐՆԻԿՆԻ: Ա. ՏՄԿՅՈՎՅԵՒ.
Սեպտիմա «Взаимность». Варна